

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 60/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpená advokátom JUDr. Milanom Slobodníkom, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho základného práva v konaní pred súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 Cdo 124/2018 z 30. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva v konaní pred súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 124/2018 z 30. júla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených listín je zrejmé, že sťažovateľka podala 17. decembra 2009 žalobu o ochranu osobnosti proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“). Sťažovateľka sa domáhala ospravedlnenia za tvrdenia žalovaného, ktoré boli uvedené v jeho sťažnostiach Slovenskej advokátskej komore. Okrem toho sa proti žalovanému domáhala náhrady za nemajetkovú ujmu v sume 3 000 €. Okresný súd rozsudkom z 22. marca 2016 žalobe sťažovateľky vyhovel. Vychádzal zo zistených, v zásade nesporných, no právne stranami rozdielne interpretovaných skutočností.

3. Z vykonaného dokazovania pred všeobecnými súdmi je zrejmé, že sťažovateľka ako zastupujúca advokátka žiadala žalovaného o poskytnutie informácií. Žalovaný spochybnil jej plnomocenstvo a žiadané informácie jej neposkytol. Tomu nasledovala komunikácia sťažovateľky so žalovaným, v ktorom sťažovateľka nesúhlasila s jeho právnym posúdením nedostatkov jej plnomocenstva. Tieto nezhody viedli k tomu, že sťažovateľka ako zastupujúca advokátka podala návrh na prejednanie priestupku, ktorého sa mal dopustiť riaditeľ žalovaného. Nasledovalo podanie žalovaného Slovenskej advokátskej komore z 28. novembra 2008, v ktorom sa žalovaný sťažoval na to, že sťažovateľka porušila svoje povinnosti advokátky, keď prevzala zastúpenie aktivistov, ktorí bránili spracovaniu kalamity dreva. Žalovaný jej vytkol, že zastúpenie

klientov prevzala neurčitým plnomocenstvom a že vôľou zastúpených nebolo, aby ich zastupovala. Žalovaný z toho dospel k hodnotiacim úsudkom, za ktoré sa žalovaná domáhala ospravedlnenia. Podaním žalovaného za zaoberala Revíznou komisiou Slovenskej advokátskej komory, ktorá dospela k záveru, že sťažovateľka žiadne predpisy neporušila. Ďalšiu podobnú sťažnosť žalovaný na sťažovateľku podal Slovenskej advokátskej komore 4. júna 2009. Rovnako táto sťažnosť žalovaného bola Revíznou komisiou Slovenskej advokátskej komisie odložená.

4. Okresný súd takto zistené skutočnosti vyhodnotil tak, že podania žalovaného na sťažovateľku boli celkom nedôvodné a ich nadsadené a nenáležité hodnotiace úsudky nemali pravdivý základ. Vnímal obranu žalovaného v tom, že upozornenia, podnety alebo žiadosti o objasnenie určitých okolností nie sú zásahom do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka. Poukázal však na to, že petičné právo nie je neobmedzené a hodnotiace úsudky žalovaného sú neprimerané a svojím obsahom presahujú rámec objektívnej kritiky.

5. Proti rozhodnutiu okresného súdu podal žalovaný odvolanie, ktorým spochybnil právne posúdenie okresného súdu a vytkol mu nedostatočné odôvodnenie. Krajský súd rozsudkom z 26. októbra 2017 rozsudok okresného súdu potvrdil a s odvolaním sa vysporiadal tak, že výslovne poukázal na časti odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v ktorých sa okresný súd vyjadroval k tvrdeniam a k právnemu posúdeniu žalovaného. S týmto posúdením sa v zásade stotožnil.

6. Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie. Najvyšší súd o dovolaní rozhodol napadnutým uznesením tak, že rozsudok krajského súdu zrušil podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Naplnenie tejto podmienky dôvodnosti dovolania najvyšší súd videl v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý ho mal nedostatočne odôvodniť v podstatných otázkach, od ktorých záviselo správne rozhodnutie, keď odvolací súd bez náležitého odôvodnenia

potvrdil napadnuté rozhodnutie okresného súdu bez toho, aby špecifikoval, v čom konkrétne videl neprimeraný exces pri výkone práva dovolateľa podať sťažnosť.

7. Sťažovateľka napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vytýka, že dovolanie žalovaného považoval za procesne prípustné a zároveň aj za dôvodné podľa § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľka je toho názoru, že nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nie je nesprávnym procesným postupom, ktorý strane znemožňuje, aby uskutočňovala svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pri posúdení tejto skutočnosti vychádza z toho, že z publikovaného rozhodnutia najvyššieho súdu R 2/2016 vyplýva, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku, a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka osobitne uvádza, že tento právny názor je zřejmý aj z množstva ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu. Sťažovateľka je toho názoru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu vôbec netrpí takými nedostatkami odôvodnenia, ktoré by ho robili nepreskúmateľným. Pritom odkazuje na jednotlivé ustanovenia odôvodnenia odvolacieho súdu, v ktorom vysvetlil svoje právne posúdenie. Sťažovateľka svoju argumentáciu ukončuje tvrdením, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že dovolací súd sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho odôvodnenie zrejme vyjadruje jeho odlišný názor na to, ako bola vec posúdená okresným súdom a následne zhodne krajským súdom.

II.

8. Ústavný súd zásadne môže o merite veci rozhodovať len v prípade takej ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti konečným rozhodnutiam orgánov verejnej moci. Spravidla musí ísť o rozhodnutie, ktorým sa súdne či iné konanie končí, a jeho účastník nemá možnosť inej právnej obrany než využitie inštitútu ústavnej sťažnosti. V konaní,

ktoré v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ešte stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010). Úlohou ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti nie je meniť, naprávať tvrdené či skutočné pochybenia všeobecných súdov a iných orgánov v dosiaľ právoplatne neskončených konaniach. Ústavný súd je zásadne povolaný zaoberať sa zásahom do ústavne zaručených práv a slobôd sťažovateľa v právoplatne skončenej veci za súčasného vyčerpania všetkých garantovaných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016).

9. Napriek tomu aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši s konečnou platnosťou otázku, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné (II. ÚS 344/2019). Nebola by účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím akceptujúcim právny názor vyslovený odvolacím (dovolacím) súdom v jeho rozhodnutí postihnutom vadou spočívajúcou v porušení ústavne relevantných procesných práv účastníkov takéhoto konania (III. ÚS 46/2013).

10. Preto je otázkou ústavnoprávneho posúdenia, či sťažovateľkou napadnuté kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu je takým rozhodnutím, ktorým bola v jej neprospech konečným spôsobom vyriešená právna otázka podstatná pre rozhodnutie vo veci samej. O takýto prípad nejde, keďže najvyšší súd rozhodnutie krajského súdu nezrušil z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, ale z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti, ktoré spočíva v nedostatočnom odôvodnení. Najvyšší súd v odôvodnení formuluje skutočnosti,

s ktorými sa krajský súd má vysporiadať pri rozhodnutí o odvolaní žalovaného. Treba súhlasiť so sťažovateľkou, že formulácie týchto otázok majú sugestívny charakter.

11. Čo sa týka námietky sťažovateľky, podľa ktorej najvyšší súd nerešpektoval svoju ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, treba uviesť, že otázka prípustnosti dovolania je primárne otázkou aplikácie jednoduchého práva. Preto v rovine posudzovania potencionálneho porušenia ústavných práv v zásade treba rešpektovať kompetenciu najvyššieho súdu vymedzovať si prípustnosť dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). V rovine ústavnej zásadne treba akceptovať konštrukciu zákonného práva, podľa ktorého zmyslom dovolania je na strane jednej riešenie závažných procesných pochybení (§ 420 CSP v spojení s § 431 CSP) a na strane druhej riešenie nastolených hmotnoprávných otázok (§ 421 v spojení s § 432 CSP). Podstata už opísaného pochybenia najvyššieho súdu v tejto veci spočíva v tom, že namiesto toho, aby zužujúco pristúpil k procesnému pochybeniu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a skôr extenzívne pristúpil k tomu, že dovolaním bola jasne nastolená otázka hmotnoprávneho posúdenia jednoznačne osobitého, výrazne štruktúrovaného, no spoľahlivo zisteného skutkového stavu, postupoval presne opačne. Precenil význam procesnej stránky veci a nielen sťažovateľke, no predovšetkým žalovanému dovolateľovi jasne neodpovedal na otázku, či zistený skutkový stav zakladá dôvodnosť sťažovateľkou v spore uplatneného nároku. V rovine ústavnoprávnej má právo na takúto jasnú odpoveď nielen sťažovateľka, no primárne žalovaný, ktorý podal dovolanie proti podľa neho z hľadiska právneho posúdenia nesprávnemu rozhodnutiu odvolacieho súdu.

12. Namiesto úspechu sťažovateľky, ktorý by sa prejavil zamietnutím dovolania (§ 448 CSP), alebo úspechu žalovaného, ktorého výsledkom by malo byť rozhodnutie o zmene napadnutého rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 449 ods. 3 CSP), je však na škodu veci, nie však na úkor ústavných práv sťažovateľky výsledkom napadnutého rozhodnutia to, že v rovine civilného sporu nie je konflikt dvoch práv s jasným ústavnoprávnym kontextom vyriešený. Práve preto námietky sťažovateľky neodôvodňujú prijatie sťažnosti na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu dáva právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu predtým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú treba považovať takú ústavnú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť napadnutých rozhodnutí. Ide o situácie, keď ústavnej sťažnosti chýba ústavnoprávna dimenzia. Tak je to aj v tomto prípade, preto ústavný súd sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

13. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu